

In haar atelier bij haar huis in Schoorl weten we eerst niet wie of wat we eerst bewonderen: de frêle kunstenares zelf, haar enorme doeken of de prachtige inrichting.

Door **Marja van Spaandonk** - 20-8-2016, 7:00 (Update 20-8-2016, 7:00)

Zweedse kunstenares Gun Derhammar

De van oorsprong Zweedse kunstenares is niet alleen zelf een schoonheid, ze omringt zich ook met schoonheid. In haar nabijheid voel je je al snel goed en dat wordt versterkt door haar schilderijen. Ze noemt haar stijl 'lyrisch kubisme'. „Ik ben een kubist, maar ook colorist. Mijn schilderijen hebben een feelgoodfactor. De wereld is al slecht genoeg.”

De anderen

Ze serveert koffie en presenteert daar zelfgebakken cake bij. Op prachtig servies natuurlijk. „Ik hou van mooi, dat heb ik van huis uit meegekregen. Mijn moeder maakte met kleine middelen het huis bijzonder. Zij was een hele mooie vrouw, altijd goed gekleed. Ik speelde graag met haar garderobe en denk dat ik daardoor geïnspireerd ben geraakt. Combinaties in mijn huis, in mijn kleding, ik ben ook dol op prachtige stoffen. Het zou raar zijn als ik daar niks om gaf. Het mooi om mij heen hebben is essentieel, dat is voor mij geluk. We hebben het leven gekregen als een soort creatie, daar moet je wat mee doen.”

Het is een feestje om Gun te interviewen. Ze zit vol boeiende verhalen en vertelt de ene na de andere anekdote. Ze is open, maar kiest ook de tijd om haar gevoelens goed in het Nederlands te formuleren. We praten over wie zij allemaal bewondert. „Mag ik daar even over nadenken? Het begrip kan heel plat uitgelegd worden. Adoreren is niet hetzelfde als bewonderen. Bewondering voor iemand betekent voor mij dat een ander iets voor je betekent. Wanneer je kunt zeggen: je bent belangrijk voor mij, dan bewonder je iemand. Je leert van anderen, dat maakt je leven rijker. Ik bewonder vooral mensen die ik echt gekend heb.”

Hoewel Gun erg op zichzelf is, kan ze niet zonder anderen. „Ik beschouw het als een cadeau van het leven, dat ik mocht opgroeien in een gezin en in een omgeving waar ik veel bijzondere mensen leerde kennen.”

Zwarte soep

Ze heeft levendige herinneringen aan haar jeugd. „Ik kan nog steeds een kamer beschrijven uit mijn jeugd, of een kledingstuk, een interieur, zelfs hoe het er ruikt. Ken je de film 'Fanny en Alexander' van Ingmar Bergman? Dat soort taferelen speelden zich ook af in mijn jeugd.

Lange tafels, grote diners met familie en vrienden. Ik ruik zo de zwarte soep, gemaakt van het bloed van gans. Ik bewonder mijn oma om hoe ze dat deed met die uitgebreide diners. Met kleine middelen en een enorme gedrevenheid, in die piepkleine keuken met een koelkast in de kelder.”

Blijven boeien

Al die herinneringen verwerkt ze in haar werk. „Ik probeer de sfeer uit mijn jeugd vast te leggen. Het is een zoektocht en die functie hebben mijn schilderijen ook. Je kunt er naar blijven kijken, je gaat op avontuur. Dat is ook wat ik wil. Mijn kunst mag niet vervelen, moet blijven boeien.” Vervelen doen de vele schilderijen in haar atelier zeker niet, ze doen wat ze moeten doen en meer: je blijft er naar kijken. De doeken vallen op door haar kleurgebruik. Noem ze niet kleurrijk, want dan gaan bij Gun de alarmbellen af. „Kleur zoek je in nuances en contrasten. Ik hou van droomachtige samengestelde kleuren, dat roept iets lyrisch op.”

Ze heeft haar oma al genoemd en haar moeder. Maar op de vraag wie zij bewondert, noemt ze meteen haar opa. „Hij werd 99 jaar, een man met een enorme discipline. Tijdens de Tweede Wereldoorlog nam hij vluchtelingen uit Denemarken in huis. Hij had een grote politieke interesse en kon ontzettend boos worden over van alles en nog wat, dat hield hem bezig.”

Ze had een goede band met beide opa's. „Mijn andere opa, de vader van mijn moeder, was ook een hardwerkende man. De kunstenaar in de familie, een fijnschilder. Maakte muurschilderijen, decoraties en marmoreerde. Had in zijn kelder een atelier, waar ik veel tijd doorbracht. De prachtige kwasten van eekhoorn- en marterhaar en gereedschap heb ik geërfd. Allebei mijn opa's hadden sterke, geëmancipeerde vrouwen naast zich. Ik heb in mijn grootouders goede voorbeelden gehad.”

Veel interesses

Gun maakt haar eerste tekening op driejarige leeftijd. „Ik zat op ballet en tekende danseressen, zonder dat ik ooit iets van Degas had gezien. Ik moest alles wat ik maakte laten zien aan mijn ene opa, mijn eerste criticus. Ja, ik kon goed omgaan met kritiek. Ik kreeg daardoor een drive om opa de volgende keer iets mooiers te laten zien. ”

Haar opa schilderde, haar moeder schilderde en Gun moest natuurlijk ook die richting op. „Toch was dat voor mij niet vanzelfsprekend, ik had nog zoveel meer interesses. Taal, muziek, fotografie, beeldhouwen, decoreren. Zoals we in Zweden zeggen: ik had veel snaren op mijn gitaar.”

Haar talent werd al op jonge leeftijd ontdekt. Op vijftienjarige leeftijd maakt ze haar eerste olieverfschilderij, met een mes. „Ik heb door de jaren heen vele technieken geleerd, om uiteindelijk alles weer los te laten en terug naar de basis te gaan: schilderen met een mes.”

Ze gaat naar de kunstschool, een tweejarige vooropleiding van de academie. „In die tijd bewonderde ik een leraar, omdat hij les had gehad Fernand Léger, een belangrijke Franse schilder en beeldhouwer. Mijn leraar was streng en had veel kritiek. Hij vond dat wij daar mee moesten leren omgaan, omdat we later ongetwijfeld met kritiek te maken zouden krijgen.”

Ze leert echt naar kunst te kijken. „Paul Klee is mijn held, maar ik bewonder ook kunstenaars die niet zo bekend zijn. Bijvoorbeeld hardwerkende Russische hedendaagse schilders. Zij zijn goed in techniek, daar hou ik van. Dat heeft te maken met mijn grafische achtergrond. Ik heb een aparte opleiding in grafiek gehad. In die tijd was ik veel aan het etsen, een aanpak die ik ook gebruik in mijn huidige manier van schilderen. Ik ben waarschijnlijk in hart en nieren een etser, maar stapte toch over naar schilderen. Ik daag mezelf uit en streef continu naar vernieuwing.”

Gedreven

Aan de manier waarop ze over kunst praat, voel je haar gedrevenheid. „Dat was vroeger nog erger. Toen stond ik bij wijze van spreken op de barricades. Ik wilde dat iedereen zou kunnen leren hoe je naar kunst kijkt, dat je niet bang moet zijn voor nieuwe vormen. Het voelde als een missie.”

De onderwijzeres in haar komt naar boven als ze uitlegt hoe je naar een schilderij kunt kijken. „Ik heb veel les gegeven, vijf jaar in Zweden en tien jaar in Nederland. Hoe meer je weet over kunst, hoe hoger het niveau waar je komt. Je kunt daardoor zelfs van smaak veranderen. Stilstaan in je smaakontwikkeling leidt tot helemaal niks: ook niet in je interieur, in je garderobe, in kunst en in de dingen die je om je heen verzamelt.”

Terug naar Zweden. In een lange zomer, waarin ze geen les geeft en op zoek wil naar inspiratie, vertrekt ze samen met een vriendin voor vijf weken naar Barcelona. „We woonden bij twee gays. Ik had een enorme klik met José. Hij maakte coulissen en kleding voor het theater, precies dat wat ik een tijdlang in Zweden deed. Ik was steeds in zijn studio, die prachtig door hem was ingericht en met muurschilderingen en marmoreringen was bewerkt. Ja, inderdaad, precies hetzelfde als mijn ene opa deed. Het was feest met José uit Sevilla, die ook flamencodanser was. Een man met een uitgesproken smaak, stijlvol, goed in zijn werk. Ik had veel bewondering voor hem.”

Gun straalt wanneer ze over José praat. Ze kijkt nog steeds met veel plezier terug op haar zomer in Barcelona. „Ik kwam Peter tegen in het uitgaanscircuit. Hij zag er Scandinavisch uit en na die Spanjaarden in de nachtclubs vond ik dat wel even fijn. Hij bleek een Nederlander te zijn. We hadden het gezellig.”

Zo gezellig dat Peter, terug in Nederland, Gun opspoorde in Zweden. „Er stonden maar twee mensen met dezelfde achternaam in het telefoonregister en zo kwam hij mij op het spoor. We hadden een date. Ik leefde in een leuk appartement bij het strand in Zweden, mijn plan was

niet om wat anders te gaan doen. Ik had daar een huisvriend, Kalle, een historicus, die heel belangrijk in mijn leven was. Platonische liefde. Hij had een sluimerende ziekte waar hij het nooit over had, en daar ging hij zo ongelooflijk prachtig mee om. Hij maakte een feest van het leven.”

Ook Gun blijkt een handicap te hebben, ze heeft een oogziekte, maar daar wil ze niet veel over kwijt. „Ik probeer mijn handicap te buigen naar nieuwe uitdagingen en uitdrukkingen in mijn kunst. Ik wil zeker niet in een slachtofferrol terechtkomen.”

Gun ontmoette haar man Peter in 1993, anderhalf jaar later verhuisde ze naar Nederland. Het was vanzelfsprekend dat ik naar hem ging, met mijn vak zou dat makkelijker zijn dan met zijn vak: hij is arts. Of ze meteen gelukkig was in Nederland? „Nee, ik dacht dat Zweden en Nederland meer op elkaar zouden lijken. Maar Nederland bleek een zwart-witland, heel anders dan Zweden.”

Turbulente tijd

Er breekt een turbulente tijd aan voor Gun. „Om te emigreren schrijf je je uit je eigen comfortzone. Ik liet mijn familie, mijn vrienden, mijn huis, alles achter. Eigenlijk ben je jezelf aan het resetten. Ik had het twee jaar heel moeilijk. Nam een time-out en ging een poosje naar Manchester, waar een vriendin van mij woonde. Nee, ik rende niet terug naar Zweden, maar koos bewust een neutrale plek om mijn leven te evalueren: hoe ga ik verder. Na die time-out koos ik wel bewust voor Nederland. Ik leerde de taal, het volk, de geschiedenis en de gewoontes. Keihard gewerkt aan een nieuwe jas, waar ik wel in zou passen. Dat is gelukt. Wat ik wel nog steeds mis het eten in Zweden.”

En dan komen we bij de volgende persoon in haar rijtje Bewonder. „De man van wie ik Nederlandse les kreeg, hij is nog steeds mijn vriend. Ik bewonder zijn discipline. Hij redt zichzelf, houdt van kunst en mooie verhalen. Bijna tachtig jaar en kapt nog steeds bomen en helpt mensen met hun tuinen.”

Opvallende overeenkomst in al die mensen die Gun bewondert, is discipline. „Misschien omdat ik zelf ook gedreven wordt door discipline. En passie natuurlijk.”

Of ze zelf bewonderd wordt? „Ik hoop het, maar mensen die mijn werk kopen kennen mij meestal niet. Ze hoeven ook geen link te leggen tussen mij en mijn werk. Kunst moet voor zichzelf spreken en los staan van de persoon. Wat ik wel hoop is dat ik mensen inspireer van het gewone iets bijzonders te maken.”